

Sygn. akt IV CSK 449/10

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa P. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w G. o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 grudnia 2010 r., na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 24 lutego 2010 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda P. S. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1800,- (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz radcy prawnego M. D. kwoty 1800,- (jeden tysiąc osiemset) złotych powiększone o podatek VAT tytułem wynagrodzenia za udzieloną z urzędu powodowi pomoc prawną w postępowaniu kasacyjnym.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2010 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powoda P. S. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 6 października 2009 r. oddalającego powództwo o zapłatę kwoty 100.000 złotych przez pozwanego Skarbu Państwa - Areszt Śledczy w G.. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Apelacyjny uznał, że powód, który przebywał w Areszcie Śledczym w G. od końca kwietnia 2006 r. do początku grudnia 2008 r. został osadzony zgodnie z przepisami prawa, tj. przy uwzględnieniu ciężaru popełnienia przestępstwa, warunków medycznych, psychologicznych oraz bezpieczeństwa osadzonych i mając za sobą połowę z 52 lat

życia spędzoną w zakładach karnych nie wykazał oraz nie udowodnił takich działań lub zaniechań po stronie pozwanego, które naruszałaby jego dobra osobiste, a w szczególności jego godność.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. powód zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 23 i 24 k.c. oraz art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności i art. 10 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych w związku z art. 110 § 2 k.k.w. i art. 248 § 1 k.k.w. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 6 grudnia 2009 r.) poprzez błędną wykładnię i uznanie, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda oraz, że pozwany skutecznie wykazał brak bezprawności swego działania; art. 190 ust. 3 Konstytucji RP poprzez niewłaściwą jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepis uznany za niekonstytucyjny może być, pomimo odroczenia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego źródłem praw i obowiązków; art. 6 w związku z art. 24 k.c. poprzez przyjęcie nie wykazania przez powoda naruszenia jego dóbr osobistych. Naruszenie przepisów postępowania cywilnego, mających wpływ na wynik sprawy dotyczy art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie podstawy prawnej oddalenia powództwa. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie powództwa w całości, z rozstrzygnięciem w każdym przypadku o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę pozwany Skarb Państwa - Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa wniosła o nieprzyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej powoda, ewentualnie o jej nieuwzględnienie, z zasądzeniem w każdym przypadku kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania, ponieważ nie spełnia przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi powód wskazuje najpierw na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wymagającego rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Chodzi o nieuregulowaną wprost w przepisach prawa kwestię przepisu uznanego za niekonstytucyjny, wobec którego Trybunał Konstytucyjny odroczył termin utraty przez niego mocy obowiązującej, a który mimo to miałby być źródłem praw i obowiązków jednostki, w przypadku ewidentnej sprzeczności tego przepisu - zdaniem skarżącego - z normami prawa międzynarodowego, w sytuacji, gdy przez

cały czas, o którym mowa w sprawie, pobytu powoda w pozwanym Areszcie Śledczym stosowano wobec niego art. 248 § 1 k.k.w. zakwestionowany wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2008 r. (sygn. akt SK 25/2007). Ponadto, zdaniem powoda skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona „w świetle przedstawionych zarzutów naruszenia prawa materialnego”. W uzasadnieniu wniosku, cytując fragmenty uzasadnienia wyroków Sądu pierwszej i drugiej instancji skarżący próbuje uzasadniać, że w szczególności Sąd Apelacyjny nie zajął jednoznacznego stanowiska co do tego, czy nie nastąpiło naruszenie dobra osobistego powoda, czy też naruszenie było, ale nie było ono bezprawne, a wobec domniemania bezprawności w przypadku ochrony dóbr osobistych należało to domniemanie obalić, dążąc do uwolnienia się od odpowiedzialności przez pozwanego. To nie nastąpiło, co świadczy - zdaniem powoda - o oczywistości skargi ze względu na naruszenie przez zaskarżony wyrok przepisów prawa materialnego.

Odnosząc się do pierwszej podniesionej w skardze przesłanki uzasadniającej przyjęcie jej do rozpoznania, to poza wskazywaniem bez jakichkolwiek argumentów prawnych na naruszenie norm prawa międzynarodowego obowiązujących Polskę, w skardze nie zostały przedstawione żadne rozważania powodujące potrzebę rozstrzygnięcia nowego zagadnienia prawnego, które pojawiło się w sprawie, a przez swoją istotność wymagałoby rozpoznania przez Sąd Najwyższy. Poruszona kwestia dalszego obowiązywania zakwestionowanego przepisu przez Trybunał Konstytucyjny, w okresie odroczenia wejścia w życie orzeczenia Trybunału została już wielokrotnie rozpatrzona przez Sąd Najwyższy. Wyjaśnione zostało w orzeczeniach Sądu Najwyższego, do czego nawiązuje Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa w odpowiedzi na skargę, że sens odroczenia utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją wyraża się w tym, że do upływu terminu odroczenia przepis ten wywołuje wynikające z niego skutki prawne (por. przykładowo wyroki SN z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 38/06, Lex nr 398455 i z dnia 9 czerwca 2009 r., II UK 408/08, Lex nr 519961). Nie może mieć na to wpływu ewentualna niezgodność przepisu podważonego przez Trybunał Konstytucyjny z normami prawa międzynarodowego i co do tego nie ma potrzeby wypowiedzania się przez Sąd Najwyższy. Jeśli zaś niezgodność jest przypisywana przepisom ustawy z umowami międzynarodowymi, a jej ratyfikacja wymagała uprzedniej zgody w formie ustawy, to ocena zgodności tych przepisów z konkretną umową międzynarodową należy nie do Sądu Najwyższego w trybie rozpoznawania skargi kasacyjnej, lecz do Trybunału Konstytucyjnego (art. 188 pkt 2 Konstytucji RP).

We wniosku nie zostało zatem wykazane spełnienie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Podobnie się przedstawia sprawa z oczywistą zasadnością skargi. Przytoczone uzasadnienie powoda nie wskazuje, aby można było zaskarżonemu wyrokowi przypisać oczywiste naruszenie przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 23 i 24 k.c. oraz art. 6 w związku z art. 24 k.c. W każdej okoliczności podnoszonej przez skarżącego, to znaczy niespełnienia którejś z przesłanek ochrony dóbr osobistych - braku naruszenia dobra osobistego oraz bezprawności, powództwo o ochronę na podstawie art. 23 i 24 k.c. podlega oddaleniu.

Powód upatruje oczywistości skargi w tym, że Sąd Apelacyjny, odmiennie od Sądu pierwszej instancji stanowczo wypowiedział się, że nie tylko, iż nie było bezprawności zachowania po stronie pozwanego, ale w ustalonym stanie faktycznym sprawy nie było w ogóle naruszenia dóbr osobistych powoda, w szczególności jego godności, zwłaszcza w związku z faktem czasowego umieszczenia go w przeludnionej celi.

Zauważyć zatem należy, że Sąd drugiej instancji dokonał własnej oceny prawnej całokształtu zebranego materiału dowodowego i zastosował właściwe przepisy prawa materialnego. Skarżący nie kwestionuje prawidłowości zastosowania powołanych przepisów, tylko to, że nie zostało dostatecznie wyjaśnione, czy w sprawie należało przyjąć brak przesłanki bezprawności naruszenia dobra osobistego, czy też brak w ogóle naruszenia określonego dobra (godności). W każdym z tych wypadków należy oddalić powództwo, jak to uczynił Sąd pierwszej instancji i potwierdził Sąd Apelacyjny. Skoro w dodatku pozew dotyczył roszczenia majątkowego, to nie ma żadnych powodów, aby uznać oczywistą zasadność skargi ze względu na w gruncie rzeczy kwestionowanie przez skarżącego motywów rozstrzygnięcia i tak niekorzystnego dla niego. Nie wdając się w ramach tzw. przedsądu w rozważania co do meritum sprawy (zob. uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53) należy jednak stwierdzić, że o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności, związanych z samym pobytem w takim zakładzie, polegających np. na niższej od oczekiwanej jakości warunków sanitarnych, albo okresowym przebywaniu w celi z większą niż określona standardami liczbą osadzonych; nie powinno się oczekiwać warunków podobnych do domowych, które

dla wielu ludzi bywają bardzo trudne, a nie wynikają z odbywania żadnej kary. Godność skazanego, przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeśli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa. W okolicznościach niniejszej sprawy nie jest bez znaczenia przywołane ustalenie, że powód jest osobą, która połowę z 52 lat życia spędziła w zakładach karnych. Dlatego, oceniając argumenty podniesione przez skarżącego nie można uznać skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tego względu na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 w związku z art. 398²¹ i 391 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 4 pkt 2 w związku z § 6 pkt 6 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).